

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 7 แห่ง ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลบางไฉลง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกระภาค องค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ องค์การบริหารส่วนตำบลศรีระจนะเข้ใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิยมยาตรา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ และองค์การบริหารส่วนตำบลบางกอบัว กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ถดถอย พหุคูณ วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.4 เพศชาย ร้อยละ 47.6 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 50 ปี ร้อยละ 64.4 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 40.9 มีการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) ร้อยละ 21.6 ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา ร้อยละ 20.8 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) ร้อยละ 20.1 อยู่อาศัยในเขตพื้นที่ตำบลมากกว่า 7 ปี ร้อยละ 82.5 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน ร้อยละ 38.5 มีรายได้ 5,000 - 10,000 บาท/เดือน ร้อยละ 35.3

กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 25.6 เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 17.0 เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 15.3 เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน ร้อยละ 10.8 เป็นลูกเสือชาวบ้าน ร้อยละ 9.8 เป็นสมาชิกประชาคมหมู่บ้าน ร้อยละ 8.8

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารการพัฒนา 1 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 43.6 โดยได้รับข่าวสารจากป้ายประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 42.6 ได้รับข่าวสารจากกำนันผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 31.8 และได้รับข่าวสารจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 28.1

5.1.2 ความเห็นของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการศึกษาความเห็นของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นที่ดีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39

5.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ถึงร้อยละ 91.5 มีเพียงร้อยละ 8.5 ที่ไม่มีความสนใจและไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนา และเมื่อพิจารณาถึงระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล รายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาคนและสังคมประชาชนมีความสนใจและมีส่วนร่วมมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 94.5 รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เฉลี่ยร้อยละ 93.0 ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เฉลี่ยร้อยละ 92.2 ด้านการพัฒนาการเมืองและการบริหาร เฉลี่ยร้อยละ 89.9 และต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เฉลี่ยร้อยละ 89.8

5.1.4 ความเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการศึกษา ความเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการด้านการพัฒนาคนและสังคมมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 97.1 รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เฉลี่ยร้อยละ 95.6 ด้านการพัฒนาการเมืองและการบริหาร เฉลี่ยร้อยละ 93.1 ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เฉลี่ยร้อยละ 90.5 และต่ำสุด คือ การดำเนินการด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เฉลี่ยร้อยละ 89.7

5.1.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผลการศึกษา พบว่า มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 7 ตัวแปร ได้แก่ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบล การเป็นสมาชิกกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกลูกเสือชาวบ้าน สมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุข สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกลุ่มเกษตรกร และความเห็นของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ มีเพียงปัจจัยเดียวเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบล ส่วนปัจจัยการเป็นสมาชิกกรรมการหมู่บ้าน ลูกเสือชาวบ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกลุ่มเกษตรกร และความเห็นของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

5.1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลกับความเห็นต่อผลการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลกับความเห็นต่อผลการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 5 ด้าน พบว่ามีเพียง 2 ด้านเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กัน คือ ด้านการพัฒนาคนและสังคม มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.1.7 ความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลและความเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกัน

ผลการศึกษา ความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกัน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพียงด้านเดียวที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความแตกต่างของความเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกัน ไม่พบความแตกต่างกัน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ อภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับขั้นที่ 1 คือ มีความสนใจในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลค่อนข้างสูงทุกด้าน แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่สูงกว่าขั้นที่ 1 กล่าวคือ ตั้งแต่ระดับเสนอแนะปัญหาและความต้องการจนถึงระดับขั้นติดตามตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับที่ค่อนข้างต่ำมาก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ มนตรี นาคสมบุรณ์ (2540) ที่พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับต่ำ และการวิจัยของ วรพจน์ ประชิดวัตติ (2542)

ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับน้อย และเมื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ในภาพรวมระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความสนใจการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ อาจมีสาเหตุจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ประชาชนอาจจะไม่มีเวลา หรือไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนอาจจะมีความรู้ ความเข้าใจในการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับที่น้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสามารถ ก้อนจันทร์ (2542) ที่พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน อยู่ในระดับน้อย และนอกจากนี้ปัจจัยด้านองค์การบริหารส่วนตำบลก็เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ช่องทางการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน บทบาทความเป็นประชาธิปไตยของผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น

5.2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ความเห็นของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบล และการเป็นสมาชิกกลุ่ม หรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกลูกเสือชาวบ้าน สมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุข สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกกลุ่มเกษตรกร อธิบายได้ดังนี้

1. ความเห็นของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการวิจัย พบว่า ความเห็นของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการพัฒนาคนและสังคม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เป็นความสัมพันธ์ในเชิงผกผัน กล่าวคือ ประชาชนที่มีความเห็น มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสูงกว่าประชาชนที่มีความเห็น หรือความรู้สึกที่ดีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ผู้วิจัยยังไม่พบผลการวิจัยที่สอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ แต่จากประสบการณ์การทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบล และฝึกอบรมสัมมนาต่าง ๆ ของผู้วิจัย อาจจะพออธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีความเห็น หรือ มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสูงกว่าประชาชนที่มีความเห็น ความรู้สึกที่ดี

ต่อองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากประชาชนที่มีความเห็นหรือมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า ตนเองมีความสามารถที่เข้าไปพัฒนาหรือปรับปรุงการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ดีกว่าที่เป็นอยู่ ส่วนประชาชนที่มีความเห็น ความรู้สึกที่ดีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาต่ำกว่า เนื่องจากประชาชนเห็นว่าการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลดีอยู่แล้ว จึงมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับที่ต่ำกว่า

2. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบล

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลเป็นระยะเวลาอันยาวนานเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาการเมืองและการบริหาร และด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลนานจะมีความรักและผูกพันกับท้องถิ่นสูง ซึ่งจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสูงกว่าประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลไม่นาน การวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของคัพแมน (อ้างถึงในประสพสุข เหลืองไพโรจน์, 2534) ซึ่งพบว่า ระยะเวลาอยู่อาศัยในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการวิจัยของสามารถ ก้อนจันทร์ (2542) ที่พบว่า ระยะเวลาอยู่อาศัยในตำบลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการวิจัยของ สุเมธ มิ่งตอนไพโร (2546) พบว่า ผู้ที่อาศัยในชุมชนนานมากขึ้นเท่าไรจะมีส่วนร่วมรักษาทุนทางสังคมสูงขึ้นตามลำดับ

3. การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

ผลการวิจัย พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ได้แก่ การเป็นสมาชิกกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกลูกเสือชาวบ้าน สมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุข สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกกลุ่มเกษตรกร เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์เชิงผกผัน กล่าวคือ ผู้ที่เป็นสมาชิกกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกลูกเสือชาวบ้าน สมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุข สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลต่ำกว่าผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรอื่น ๆ หรือต่ำกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรใดในชุมชน ซึ่งผลของการวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยต่าง ๆ เช่น ผลการวิจัยของเก็บ ศรีสง่า (2528) ที่พบว่า ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มสังคม จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมากกว่าประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยของทรงพล ตุ่มทอง (2542) พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผลการวิจัยของวรวรรณ ลิทธิธรรม (2543) ที่พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ซึ่งผลวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลวิจัยอื่น ๆ อาจเนื่องจาก

การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ในจังหวัดสมุทรปราการ อาจจะเป็นเพียงการเป็นสมาชิกกลุ่มที่ถูกจัดตั้งขึ้นตามคำสั่ง นโยบาย ระเบียบ หรือข้อกำหนดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีได้จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อกระทำกิจกรรมอันเป็นสาธารณประโยชน์แก่ชุมชน

5.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลกับความเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล กับความเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล มีเพียง 2 ด้าน ที่มีความสัมพันธ์กัน คือ ด้านการพัฒนาคนและสังคม และด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ในเชิงผกผัน กล่าวคือ ประชาชนที่เห็นว่าการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการพัฒนาคนและสังคม และด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับสูง จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้ง 2 ด้านต่ำกว่าประชาชนที่เห็นว่าการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับต่ำ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับความเป็นจริง กล่าวคือ เมื่อประชาชนเห็นว่าการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ ประชาชนก็จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเอง

5.2.4 ความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลและความเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกัน

1. ความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก เข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนามากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางและขนาดใหญ่ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับความเป็นจริง กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง และขนาดใหญ่ของจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม และประชาชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ประกอบกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เป็นประชากรแฝง จึงเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าประชาชน

ที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่ประชาชนประกอบอาชีพการเกษตร ต้องพึ่งพาและได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับที่สูงกว่า ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมเมธ ทราญแก้ว (2536) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดอุดรธานี ที่พบว่า ภาพรวมสมาชิกกลุ่มตามโครงการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระดับสูง

2. ความแตกต่างของความเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดต่างกัน ความเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ต่างกัน ในความเป็นจริงองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกันจะมีศักยภาพการพัฒนาในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางและขนาดใหญ่ จะมีศักยภาพในการพัฒนามากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านงบประมาณ บุคลากร พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ จำนวนประชากร เป็นต้น แต่ผลการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 ขนาดไม่ต่างกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น (2546) ที่ศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งพบว่า ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ใช่ตัวแปรสาเหตุที่จะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความเข้มแข็ง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะระดับนโยบาย เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

1. ภาครัฐควรหามาตรการส่งเสริมให้ประชาชน ที่มีความสนใจการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. ภาครัฐควรสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้เห็นผลดี ผลเสีย และประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

3. กระทรวง ทบวง กรม ที่จัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ในควรสร้างจิตสำนึกของสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรให้เห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. ภาครัฐควรมีมาตรการตรวจสอบ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.3.2 ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความรัก และ ความผูกพันท้องถิ่น ให้กับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนทุกคนร่วมเป็นเจ้าของท้องถิ่นนั้น ๆ

2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรประสานงานกับกลุ่ม หรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อให้กลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. กลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดความโปร่งใสยิ่งขึ้น

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ศึกษาพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษาความต้องการของประชาชนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในระดับที่ใหญ่กว่านี้ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ปัจจัยด้านลักษณะของชุมชน ปัจจัยสภาพภูมิประเทศ เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

4. ควรมีการศึกษาถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน